

Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání ve školní družině při Základní škole, Hradec Králové, Bezručova 1468.

Motto: „Hrou za poznáním a novým zážitkem“

Platnost od 6.6.2016

Školní družina patří mezi zařízení pro zájmové vzdělávání a podmínky provozu určuje vyhláška č.74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání. Není volným pokračováním školního vyučování. Hlavním úkolem i cílem se stávají zájmové činnosti, odpočinek a rekreace účastníků / dále jen žáci / v době bezprostředně po vyučování.

Obsah Školního vzdělávacího programu pro ŠD:

1. Materiální zabezpečení
2. Personální zabezpečení
3. Přijímání účastníků
4. Ekonomické podmínky
5. Požadavky pedagogiky volného času
6. Cíle výchovně – vzdělávací práce
7. Klíčové kompetence
8. Formy práce
9. Prostředky práce
10. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami
11. BOZP
12. Obsah vzdělávacího programu školní družiny
13. Plán činností

1. Materiální zabezpečení

Školní družina je určena pro žáky 1. – 5. ročníku základní školy. Je umístěna v pavilonu se školní jídelnou a má samostatné patro. Každé oddělení má svoji hernu, která je vhodně vybavena pro mimoškolní činnost. Je celkem 8 oddělení, 7 se nachází v budově jídelny, 8. oddělení se nachází v chodbě k tělocvičně. Součástí školní družiny je knihovna a hrací chodba. Při pobytu venku mohou žáci využívat školní hřiště s moderními hracími prvky. Také při vycházkách lze využít dětská hřiště, která jsou v blízkém okolí školy.

2. Personální zabezpečení

Zájmové vzdělávání zabezpečuje 8 kvalifikovaných vychovatelů s několikaletou praxí a se schopnostmi v různých zájmových oblastech. V rámci DVPP si všichni vychovatelé průběžně zvyšují odbornost v různých oblastech zájmového vzdělávání.

3. Přijímání účastníků

Do školní družiny jsou přijímáni žáci 1. – 5. ročníku na základě řádně vyplněné přihlášky (zápisního lístku), podepsané zákonným zástupcem. O zařazení rozhoduje ředitel školy. Z kapacitních důvodů upřednostňujeme žáky 1. – 4. ročníku.

4. Ekonomické podmínky

V souladu s vyhláškou č.74 /2005 Sb. o zájmovém vzdělávání §11 byla ve školní družině stanovena úplata. Rozložení úplaty je dvakrát za školní rok (září, leden). Evidenci a kontrolu použití vede hospodářka školy. Prostředky získané úplatou využije škola na rozvoj zájmové činnosti ve školní družině.

Úplata může být snížena nebo zrušena žákovi, pokud je společně posuzovanou osobou pro nárok na sociální příplatek, který pobírá jeho zákonný zástupce a dále může být snížen žákovi, pokud má nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči.

5. Požadavky pedagogiky volného času

Ve školní družině musíme brát v úvahu odlišnosti od vzdělávání ve škole. Činnost a výchovné působení vychází z požadavků pedagogiky volného času.

- Požadavek pedagogického ovlivňování volného času – vychovatelka navozuje, motivuje a nabízí aktivity.
- Požadavek dobrovolnosti – žáci by měli vykonávat činnosti na základě vzbuzeného zájmu a motivace.
- Požadavek zajímavosti a zájmovosti – činnosti by měly být atraktivní, pestré a měly by využívat jiné postupy a náměty než ty, které znají ze školy.
- Požadavek aktivity – aktivity musíme volit tak, aby v nich mohli být přiměřeně úspěšní všichni žáci. Proto musíme umožnit dětem podílet se na tvorbě programu svého oddělení.

- Požadavek citlivosti a citovosti – všechny činnosti by měly žákům přinášet kladné emoce
- Požadavek prostoru k seberealizaci – každý žák může uplatnit své vlohy a schopnosti a být tak úspěšný.

6. Cíle výchovně – vzdělávací práce

Cílem je připravit žáka pro život ve stávající společnosti a prostřednictvím volnočasových aktivit ho vybavit žádoucími vědomostmi, dovednostmi, ale také postoji. Vycházíme z cílů, jak je formuluje školský zákon.

- a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života
- b) probouzet v žácích kladný přístup ke škole a vzdělání, motivovat je pro celoživotní učení
- c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost
- d) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti
- e) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého
- f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku
- g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví

7. Klíčové kompetence

Činnost školní družiny by měla vyústit v získávání určitých znalostí, schopností a praktických dovedností a s nimi souvisejících postojů tzv. kompetencí. Většinou při jedné činnosti rozvíjíme více kompetencí. Z výše citovaných cílů budeme odvozovat tyto kompetence:

1. Kompetence k učení : učíme žáky dokončit započatou práci, učit se nejen spontánně, ale i vědomě, klást si otázky a hledat na ně odpovědi, všimnout si souvislosti mezi jevy; žák samostatně pozoruje a experimentuje, aktivně se účastní didaktických her, umí získávat vědomosti z různých pramenů,

získané poznatky dává do souvislostí a využívá v praktických situacích a dalším učení.

2. Kompetence k řešení problémů : žák se učí problém pochopit, promýšlí a plánuje řešení, problémům se nevyhýbá, definuje svůj problém, rozlišuje správná a chybná řešení, svá rozhodnutí dokáže obhájit, uvědomuje si zodpovědnost, započaté činnosti dokončuje.
3. Kompetence komunikativní : žák ovládá řeč i mimoslovní komunikaci, myšlenky, otázky a odpovědi umí vyjádřit vhodně formulovanými větami, umí vyjádřit svůj názor, komunikuje bez ostychu, umí řešit konflikty a vyjádřit své pocity, nezapomíná, že ke správné komunikaci přísluší i naslouchání druhým, využívá informační a komunikační prostředky a umí si vybírat informace.
4. Sociální a interpersonální kompetence : žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, k úkolům přistupuje odpovědně, samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně nese důsledky, rozpozná vhodné a nevhodné chování, podílí se na příjemné atmosféře ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.
5. Občanské kompetence : žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, chová se zodpovědně, dbá na své zdraví i zdraví druhých, respektuje a posiluje sociální a kulturní prostředí, váží si tradice a kulturního dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, podílí se na rozvoji životního prostředí, chápe základní ekologické souvislosti a problémy.
6. Kompetence k trávení volného času : žák umí účelně trávit volný čas, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic, umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

8. Formy práce

Náplň práce školní družiny se uskutečňuje těmito formami:

Příležitostná činnost: tyto činnosti nejsou zahrnuty do týdenní skladby. Většinou přesahují rámec jednoho oddělení. Zpravidla je připravují všechna oddělení a mohou se jich zúčastnit i děti nepřihlášené do školní družiny, nebo rodiče /besídky, divadelní představení, karneval, víkendové akce apod./.

Pravidelná činnost: je dána týdenní skladbou zaměstnání představuje zejména organizované aktivity zájmového charakteru.

Spontánní činnosti: zahrnují každodenní individuální klidové aktivity po obědě, při pobytu venku, po organizované činnosti, nebo na ranní či koncové družině, kde se slučují oddělení.

Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti – které chápeme nejen ve smyslu klidových činností, ale i jako aktivní odpočinek /rekreační činnosti/ a přípravu na vyučování - ta nespočívá jen na vypracování úkolů, ale patří sem didaktické hry, a tematické vycházky.

9. Prostředky práce

Základním prostředkem práce ve školní družině je **HRA**, která přináší kladné emoce a navozuje nové zážitky. Hra nabízí možnosti vstupu do nejrůznějších rolí situací, vztahů a odehrává se ve skutečném či navozeném prostředí. Podmínkou je přitažlivý, zajímavý námět. Hra poskytuje i množství zpětných vazeb – účastník pozná lépe vlastní osobnost i své místo ve skupině. Ve školní družině proto nabízíme širokou paletu aktivit, které mohou podněcovat prožitky a získávat zkušenosti.

10. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Do školní družiny se mohou začleňovat žáci se zdravotním oslabením, nebo postižením a žáci se společensky a kulturně znevýhodněného prostředí s oslabeným rodinným zázemím, či jedinci pocházející z jazykově odlišného prostředí. Těmto žákům bude při jejich začlenění do volnočasových aktivit věnováno více pozornosti, větší motivace a častější kladné hodnocení.

11. BOZP

Žáci jsou poučeni o bezpečnosti a ochraně zdraví na začátku školního roku a záznam je uveden v přehledu výchovně vzdělávací práce jednotlivých oddělení. Vykonáváním stálého dozoru zabezpečují vychovatelé ochranu a zdraví žáků. Před každou činností, vycházkou, sportovní akcí vychovatel upozorní žáky na případná nebezpečí. Žák je povinen ohlásit každý úraz. Vychovatel zajistí první pomoc, informuje zákonného zástupce žáka a vyplní záznam o úrazu.

12. Obsah vzdělávacího programu školní družiny

Činnost školní družiny se řídí celoročním plánem a skladbou zaměstnání, které jsou rozpracované do týdenních plánů jednotlivých oddělení. Při vypracování plánu vycházíme ze vzdělávacího obsahu v oblastech:

I. Člověk a jeho svět

1. Místo, kde žijeme: můj domov - okolí domova, nejbližší významné budovy škola - cesta do školy, chodec, cyklista, dopravní značky naše město - významné budovy, pověsti, historická část, jak žijeme, nejbližší okolí
2. Lidé kolem nás: osvojení zásad vhodného chování a jednání mezi lidmi vytváření dobrého vztahu ke spolužákům, předcházení šikany, rodina – do rodiny patří, kamarádi, lidé všech světadílů, chování – kouzelná slovíčka, svátky
3. Lidé čas: denní režim, jak se mění lidé a věci, měření času, kalendář, co jsme dělali ve volném čase, když velcí byli malí, pohádky a pověsti, naše město dříve a nyní, stará řemesla
4. Proměny přírody: roční období, klíčení semen, květiny, léčivé byliny, stromy, poznáváme zvířátka, zvířata a jejich mláďata, můj mazlíček, ZOO, les, zahrada, pole, ekologie, počasí, voda
5. Člověk a jeho zdraví: co nám prospívá a co nám škodí, naše tělo, jídelníček, chci být zdravý, u lékaře, příroda léčí, sportujeme, abychom byli zdraví, péče o chrup, lékárníčka a první pomoc, záchranáři, otužujeme se

II. Umění a kultura:

1. Hudební výchova - hudebně pohybové činnosti, poslech hudby, hudební nástroje, správné dýchání
2. Výtvarná výchova - pěstovat estetické cítění, představivost a rozvoj fantazie, netradiční výtvarné techniky, barva – míchání, pocity, ilustrátoři dětských knih, spolupodílení se na výzdobě třídy, výstavy
3. Dramatická výchova - recitace a poslech mluveného slova, práce s dechem, verbální a neverbální komunikace, rozpočítadla, jazykolamy, dramatizace pohádky, četba a návštěva knihovny

III. Člověk a svět práce:

- různé pracovní techniky, rozvoj zručnosti, hygiena prostředí, práce s různým materiálem, tvořivé hry se stavebnicemi

IV. Informační a komunikační technologie:

- elementární dovednosti v ovládnání výpočetní techniky, vyhledávání informací a komunikace – internet, zpracování a využití informací – práce s textem a obrázkem

13. Plán činností:

Září: Všichni budeme kamarádi

/vytváření nových kolektivů, pravidla slušného chování, cesta do školy, naše škola, máme rádi pohyb/

Říjen: Rozhlédni se kolem, jak barevný je svět

/Vztahy mezi lidmi, jsme každý jiný, podzimní příroda, sportovní soutěže/

Listopad: V zdravém těle, zdravý duch

/prevence úrazů, prevence nemocí, ochrana před škodlivými látkami, zdravý způsob života, stravování, sporty/

Prosinec: Čas vánoční – čas klidu a pohody

/zvyky a tradice, návrat ke starým řemeslům, rodina, oslavy, otužování/

Leden: Zima, zima tu je....., Z pohádky do pohádky

/člověk pomáhá zvířátkům, máme rádi knihu, radovánky na sněhu, zimní sporty/

Únor: Karnevalový rej; Hodiny a čas

/Výroba masek, hudebně pohybové hry, orientace v čase, význam lidské práce, režim dne/

Březen: Vůně jara

/co to tu kvete?, probouzí se příroda, počasí, vycházky do přírody, připravujeme se na velikonoce/

Duben: Den Země

/ekologie, živá a neživá příroda, vracíme se na hřiště/

Květen: Jeden za všechny a všichni za jednoho

/vzájemná pomoc, úcta a tolerance, moje maminka, kolektivní sporty, fair-play/

Červen: Hurá na prázdniny

/chování chodce a cyklisty, u vody a v lese, na celém světě jsou děti, MDD/

V závorkách je ukázka možnosti výběru tematických okruhů

Nezbytnou součástí úspěšného fungování školní družiny je evaluační proces. A to jak autoevaluace vychovatelů, kteří průběžně hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi činností, tak i týmová evaluace, kdy na základě vzájemného hodnocení a spolupráce provádějí vychovatelé úpravy své práce. Cennou zpětnou vazbou jsou i ohlasy rodičů a názory žáků.

Zpracoval a upravil: Jan LETOCHA